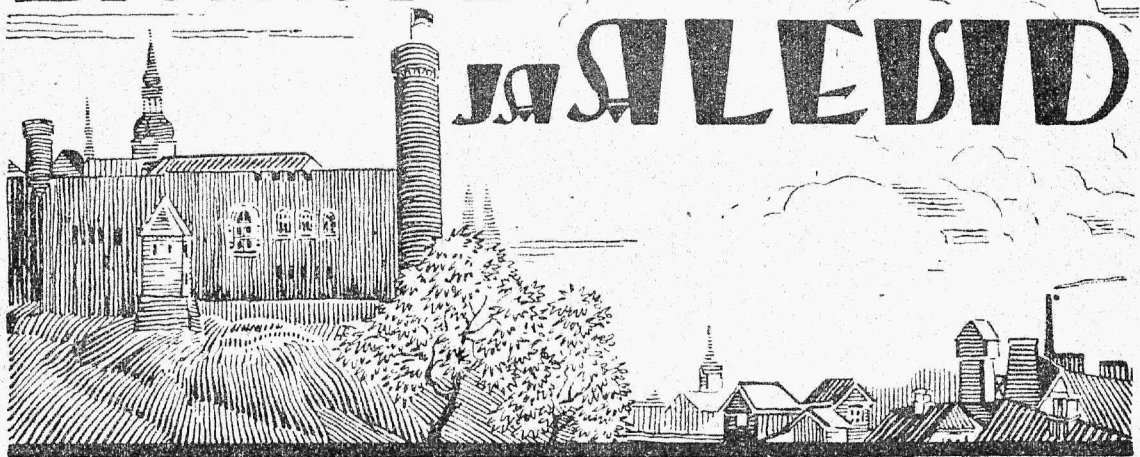

LINNAD JA ALEVID

«EESTI LINNADE LIIDU HÄALEKANDJAK»

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas. Vastutav toimetaja: V. Smetanin.
Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn, Pikk 6.

Ilmub 10 korda aastas.

VIII aastakäik.

Numbri hind 25 senti.

Nr. 7

21. detsembril

1935

SISU.

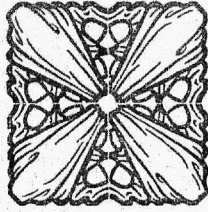
Linnade kogukonnamaks — *V. Velner.*

Linnaomavalitsuste ülesandeid ja võimalusi tiisikuse vastu võitlemisel —
dr. med. S. Lind.

Perekonnaseisuametnikkude ülesandeid perekonnanimede ja nimede eestistamisel — *O. Angelus.*

X linnade ja alevite sekretäride, statistikute ja perekonnaseisuametnikkude päev.

Kroonika.

„Linnad ja Alevid“

Eesti LinnadeLiidu häälekandja

ilmub 1935./36. a. VIII aastakäiguna, avaldades artikleid ja teateid nii kodu- kui välismaade linna- ja aleviomavalitsuste korraldusest ja elust, tutvustades nende kavatsuste ja saavutustega jne.

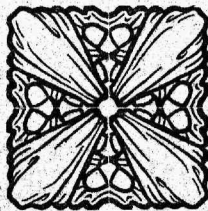
Ajakiri ilmub 10 korda aastas.

Numbri hind 25 s., aastakäigu (10 numbrit) — kr. 2.50.

Saadaval ka vanemad aastakäigud.

Toimetus ja talitus: Eesti LinnadeLiit, Tallinn, Pikk 6
Telefon 431-58.

LINNAD JA ALEVID

EESTI LINNADELIIDU HÄÄLEKANDJA

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas --- Vastutav toimetaja: V. Smetanin

No 7

VIII AASTAKÄIK

Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn,
Pikk 6, telefon 431-58.

Ilmub 10 korda aastas.

Numbri hind 25 s.

21. detsembril

1935

Linnade kogukonnamaks.

V. Velner.

Siseministeeriumi Omavalitsusteosakonna inspektor.

Kogukonnamaksu sisseseadmise küsimus linnades on kaalumisel olnud juba aastate eest, kuid ühel või teisel põhjusel pole seda senini siiski veel seatud sisse.

Maal seati isikumaks sisse juba ammu ja nimelt 1920. a. ilmunud Ajutise seadusega valla- ja maakonnaavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruanete kohta (RT 18/19 — 1920). Selle seadusega oli isikumaks mõeldud erilise maksuna valdade heaks vallaomavalitsuste tulude suurendamiseks. Selle seaduse järgi võetakse isikumaksu vallavolikogu poolt määratud suuruses ja korras 20—60-aastasilt kodanikelt, kellel valla piirkonnas alaline elukoht.

Seda seadust muudeti Riigikogu poolt 11. märtsil 1932 vastuvõetud Valla- ja maakonnaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse § 9 muutmise seadusega. Peamiseks uuenduseks muutmise seaduses oli isikumaksu ülemmäär piiramine 9 krooniga, kuna senini ülemmäär oli piiramata. Sellega taheti kärpida vallaomavalitsuste võimupiire maksu ülemmäär määramise alal, et takistada maksumäär tõstmist liiga kõrgele.

Isikumaksu kui otsemaksu vastu on vaieldud tõsiselt ja kaaluvalt nii maksuteoreetikute, maksnikkude kui ka omavalitsustegelaste eneste hulgas.

Eriti ägedasti on isikumaksu vastu vaieldud finantsteoreetikute poolt ja seda kaunis põhjendatult. Väidetakse, et isikumaks, kui maks igalt kodanikult ühtlaselt, on äärmiselt ebaõige maks, kuna siin on jäetud arvestamata isiku tulud, tema varandus ja sissetulekud, vaid maksuobjektiks on isik kui selline. See maks mõjub ränga koormana kehvemale rahvakihile, kuna jõukamaile selle kandmine ei too ni-

metamisväärseid kulusid. Et enam-vähem vältida ülekohut ja seada jalule õiglase mat korda maksustamise alal, on ka praegukehtiva valla isikumaksu seaduse järgi vallavolikogule antud võimalus jaotada maksnikke liikidesse — nende jõukuse järgi ja määrata üksikute liikide maksunormid, kusjuures kõrgeima ja madalaima maksumäärava vahe ei tohi olla suurem kui maksu kolmekordne alammäär. Kuigi selle normi alusel on omavalitsusile antud võimalus liigitada maksnikke nende jõukuse järgi, ei loo see siiski veel täielikku õiglust. On arusaadav, et isikul, kelle kuusissetulek on 1000 kr., on palju kergem tasuda 9-kroonist maksu, kui 3-kroonist maksu isikul, kelle kuusissetulek on 50—60 kr. Sellega peab tunnustama, et väljudes maksuteoreetilisel seisukohalt, pole isikumaks, kui selline õiglane, vaid mõjub koormavana peamiselt vaesemaile rahvakihtidele.

Vaatamata sellele, pole see maksuliik aga kadunud ei meil ega ka välismail. Ja seda just arusaadavail põhjusil. See on maks igalt kodanikult ja sellest saadavad tulud on enam-vähem kindlad ja kindlustatud. See on lihtsaim tuluallikas ja selle maksu sissenõudmine ei nõua tülikat maksuaparaati ega ole seotud keeruliste arvestustega. Valdades on isikumaks olnud alati, kuigi teise nimetuse all. Vene ajal tunti teda „vallamaksu“ või „pearaha“ nimetuse all. Vene ajal evis see maks ka teise iseloomu ja selle võtmise ja määramise alused olid ka teised.

Omariikluse päevil ei saadud ka loobuda selle maksu sisseseadmisest valdades, kuna lihtsalt ei leitud tuluallikaid, millest hankida valdadele sissetulekuid. Isikumaks on praegugi valdadele tähtsaimaks maksuks ja moodustab tervelt 42% val-

dade eelarvelisist tuludest, seega ligi poole. Siinjuures tuleb veel arvestada, et seda maksu piirati 1932. a. maksuülemmäära kindlaksmääramisega. Nagu nähtub vallaomavalitsuste tulude kokkuvõttest, oli vallaomavalitsuste tulude kogusumma isikumaksust 1931./32. eelarveaastal 2 085 371 kr., kuna 1932./33. eelarveaastal langes see 1 661 090 kroonini ehk umbes 20% võrra.

Ülaltoodust nähtub, et isikumaks moodustab valdade sissetulekuist ligi poole ja seega pole üldse mõeldav vallaomavalitsuste eelarvete koostamine isikumaksu olelusega.

Kuna aleviomavalitsuste sissetulekud on alati olnud vägagi piiratud, siis hakkasid ka aleviomavalitsused nõudma, et ka neile antaks õigus võtta isikumaksu. Selle tagajärjel võeti Riigikogu poolt 24. juunil 1924 vastu. Ajutise aleviseaduse muutmise seadus, millega aleviomavalitsusile anti õigus võtta kinnisvaralisimaksu ja isikumaksu. Ühtlasi määrati, et isikumaksu kõrguse ja võtmise korra määrab alevivolikogu alusel, mis selle maksu võtmise suhtes on määratud valdade kohta Valla- ja maakonnaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruanete ajutise seaduse § 9 järgi. Sellega kohaldati valdade isikumaksu võtmise kohta käivad normid ja alused ka alevite kohta.

Ühtlasi kerkis juba sel korral ka linnades isikumaksu sisseseadmise küsimus. See mõte ei leidnud aga poolehoidu mõjuvaid ringes ja jäi soiku. Uuesti kerkis küsimus 1932. a., kui Eesti Linnadeliidu poolt algatati kogukonnaseaduse kehtimapanemise küsimus.

Kogukonnaseaduse küsimus on samuti olnud päevakorral juba aastaid. Selle seaduse peamine mõte seisab selles, et siduda elanikke oma kogukonnaga, oma omavalitsusühikuga ühiseks tervikuks. Iga kodanik peab kuuluma teatud kogukonda, mille vastu tal on teatud kohustused, kuid seejuures ka õigused. Sellele kogukonnale maksab ta kindlat maksu, kuid selle eest on tal kui kogukonna liikmel õigus nõuda ka vajaduse korral toetust ja hoolekandelist abi. Kogukonnaseaduse elluviimise küsimus kerkis Hoolekandeseaduse muutmise puhul, millega taheti piirata üha suurenevaid hoolekandekulusid ja kaitsta omavalitsusi hoolekandelise abi piiramatu te kohustuste eest. Sel korral aga ei pandud kogukonnaseadus kehtima ühel ja teisel põhjusel.

Viimaseil aastail on aga omavalitsuste tulud langenud järjekindlasti. Langus on ulatunud üksikuis omavalitsusis isegi 40—50%-ni. Seevastu aga omavalitsuste kulud ja kohustused pole kaugeltki vähenenud, vaid vastuoksa suurenenud. On näidanud järjekindlat tõusu hoolekandekulud, aga ka heakorra- ja tervishoiukulud, samuti ka üksikud teised. Uued seadused ja määrused panevad omavalitsuste peale järjest uusi ülesandeid. Eriti aga viimasel ajal, kus riigivõim tahab töötada lähemas kontaktis omavalitsustega, on tõusnud omavalitsuste osatähtsus ja vastutus ja ühes sellega ka töö ja kulutused. Neid suurenevaid väljaminekuid ei saa aga omavalitsused kusagiltki katta. Tulud maksudest on pingutatud üle, toetused riigilt ja mujalt on piiratud, sissetulekud omavalitsuste kapitalest pole mainimisväärset kehtivate seaduste alusel, on raske, peaaegu võimatu leida uusi tululikke allikaid.

Kõige selle tagajärjel on arusaadav, et omavalitsused on ise katsunud leida allikaid oma tulude suurendamiseks. Nii on Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolt pöördutud vastava märgukirjaga siseministri poole omavalitsuste tulude suurendamise asjas, kusjuures on kogutud ka vastavaid andmeid ja materjale omavalitsuste praeguse majandusliku seisundi ja võimalikkude tuluallikate kohta. Vastavate allikate leidmise eeltööl on Siseministeriumis ka juba asutud.

Tugedes Eesti Linnadeliidu poolt linnaomavalitsusilt kogutud andmeile ja vastavate nõupidamiste otsuseile, algatati käesoleva aasta sügisel Eesti Linnadeliidu poolt linnade kogukonnamaksu seaduse kehtimapanemise küsimus uuesti.

Linnaomavalitsuste ringes põhjendatakse linnade isikumaksu sisseseadmist järgmiste asjaoludega:

Maal on isikumaks seatud sisse juba aastate eest, linnades senini aga isikumaksu pole olnud. See asjaolu on tekitanud linnadele suuri raskusi neil lasuvale ülesannete täitmisel, eriti selliseis linnades, kus puuduvad mainimisväärset sissetulekud tööstus- ja kaubandusettevõttest. Pole millegagi põhjendatud asjaolu, et maal kodanikud maksavad isikumaksu, linnades aga mitte. Pealegi kasutavad linnaelanikud veel suuremaid mõnusi, kui maaelanikud. Isikumaksu sisseseadmisega linnades pannakse selle maksu suhtes kehtima ühtlane kord kõigi ko-

danikkude kohta. See ei võiks tekitada rahulolematust ka kodanikkude hulgas, sest sissetulekud sellest maksust läheks kodanikkude eneste nõuete rahuldamiseks linna elu korraldamise ja heakorra alal. Seejuures kaoks ka sellised ebaloomulikud nähted, nagu maaelanikkude valgumine linnadesse. Nagu nähtub statistilisest andmeist, on linnade elanikkude arv 1923. a. kuni 1. märtsini 1934 kasvanud 46 025 inimese võrra ehk 16,6%. Kuigi seda nähet ei saa puhtal kujul kirjutada isikumaksu puudumise arvele linnades, on see siiski üheks mõjuvaks teguriks selle nähte soodustamiseks.

Kogukonnamaksuseaduse kava põhi- alused on koostatud peamiselt valdades ja aleveis kehtiva isikumaksu seaduse aluseil ja põhimõtteil.

Kogukonnamaksu alla kuuluksid 20—60-aastased isikud, kelle alaline elukoht on linna administratiivpiires. Kogukonnamaksu suuruse määraks linnavolikogu, kusjuures linnavolikogul on õigus jaotada maksukohuslasi liikidesse nende jõukuse järgi. Kogukonnamaksu määraks oleks 3—15 krooni, kusjuures erandjuhtumel võib maksuülemäärana tõsta 20 kroonini. Samuti nagu valdades ja aleveis, on kogukonnamaksust vabastatud riigi ja omavalitsuste või eraasutiste hoolekandel ülalpeetavad, samuti ka riigi ja omavalitsuste pensioni või abiraha saajad, kuid linnavalitsusel on õigus üksikuid isikuid vabastada maksust ka muil mõjuvail põhjusil.

Ühtlasi on Eesti Linnadeliidu kavva võetud ka kaks uut põhimõtet, mida juba ammu on nõutud ka valdade isikumaksu seaduse parandamiseks. Nimelt tasub perekonnaliikmete eest maksu perekonnapea, juhtumil, kui perekonnaliikmel pole iseisvat tulu. Teiseks vastutab töövõtja maksu tasumise kornalikkuse eest tööandja, kes on kohustatud pidama maksu kinni töövõtja palgast ja maksuma selle vastava linnavalitsuse kassasse. Ei tee ta seda, siis vastutab juba tööandja omavalitsuse ees ja on kohustatud tasuma selle maksu omavalitsusele juba ise.

Sellest maksust loodetakse tulud võiks ulatuda 1 000 000—1 200 000 kr. aastas. Saadavad summad võivad linnavalitsused kasutada ainult heakorra- ja hoolekandekuludeks.

Kogukonnamaksu sisseseadmist põhjendatakse, nagu juba tähendatud ülal, esiteks, linnade tulude suurendamise vaja-

dusega, teiseks, maa- ja linnaelanikkude seisundi ühtlustamiseks isikumaksu suhtes ja kolmandaks, lähema sideme loomiseks omavalitsuse ja selle kodanikkude vahel. Viimane mõte omakorda viitab kogukonna sisseseadmise põhimõttele.

Isikud, kel linnades pole kinnisvara ega ettevõtteid, ja seega nende eest linnale mingit makse ei maksa, ei kanna linnaomavalitsuste vastu mingeid rahalisi kohustusi. Neid isikuid on enamik linnaelanikke. Vaatamata sellele, kasustavad need isikud, samuti kui teised, linna asutisi ja valimisõigust linnavolikogude valimisel ja on isegi linna elu korraldamise küsimusis nõudlikumadki kui maaelanikud valdades. Juba ammugi on nõutud, et valimisõigust omavalitsuste esinduskogude valimisel, samuti ka omavalitsuste majapidamise korraldamisest osavõtmist võivad kasutada ainult need, kes kannavad otseid rahalisi kohustusi omavalitsuse vastu. Kui keegi tahab omavalitsuselt midagi saada, siis tuleb tal ka selle eest midagi omavalitsusele anda — see peaks olema arusaadav ja on ka õiglane. Linnade kogukonnamaksu sisse seadmiseaga aga lähendatakse suur hulk linna kodanikke linnaomavalitsusele ja ta elule ja tegevusele, kusjuures kodanikul on kindlad kohustused omavalitsuse vastu, kuid seejuures on tal ka kindlad õigused ja nõudmised hüvede suhtes, mis omavalitsus kodanikkule võib pakkuda.

Siseministeriumis on asutud kogukonnamaksu sisseseadmise suhtes jaatavale seisukohale ja pooldatakse Eesti Linnadeliidu poolt esitatud põhimõtteid üksikute eranditega. Vastuvaidlusi on tõstatatud aga Majandusministeriumi poolt ja puhtfinantsteoreetilisest seisukohast. On õige, et isikumaks riivab tunduvalt kehvemaid kihte, selle laekumine on tülikas jne., kuid mis teha, kui pole leitud senini paremat allikat, kust võtta omavalitsusile vajalikke tulusid. Senine seisund, kus omavalitsused ei suuda enam tulla korralikult toime oma ülesannetega summade puudumisel, ei saa ka kesta. Uusi tuluallikaid pole aga kusagilt võtta. On võimatu tõsta kinnisvaramaksu, lõbus- tussmaksu, maksu ettevõttele või muud; need maksud on isegi juba kruvitud üles maksimumini. Uusi maksuobjekte ja esemeid pole, toetusi riigilt pole ka loot. Ülesanded ja kohustused tulevad täita, vastasel korral satub kogu kohapealne valitsemiskorraldus ummikusse. Nii seisa-

me paratamatuse ees ja peame leidma omavalitsusile uusi tuluallikaid, uusi sisetulekuid, kui meie ei taha, et nende tegevus kannataks tunduvalt tulude puuduse all. Pealegi lähevad tulud kogukonnast hoolekandelisiks ja heategevaiks ülesandeks, s. o. kodanikkude eneste hüvedeks ja heaolu tõstmiseks.

Seejuures tuleb muidugi pidada silmas, et see maks võib-olla tuleb võtta tulevikus videerimisele, kui leitakse paremad võimalused ja õiglasemad tuluallikad. Võib-olla omavalitsuste maksusüsteemi täieliku ümberkorraldamisega ehk saaksime parandada omavalitsuste majanduslikku sei-

sundit ja viia see kindlamale alusele, kuid millal me jõuame nii kaugele on iseküsimus. See on kõik tulevikuküsimus ja tuleviku otsustada. Praegu seisame aga paratamatuse ees ja peame arvestama antud olundit. Kui kahest halvast on valida üks, siis valime juba vähema halva. Ja teatud uue kohustuse pealepanemine kodanikele kodanikkude eneste heaks ja heaoluks peaks siiski olema vähem pahe, kui omavalitsuste viirelemine tulude puuduse all, kus nad ei suuda täita hädavajalikke ülesandeid, mille tagajärjel kannatavad samuti ka kodanikud ise.

Linnaomavalitsuste ülesandeid ja võimalusi tiisikuse vastu võitlemisel*).

Dr. med. S. Lind.

Tartu linna tervishoiuarst.

Andmete saamiseks tiisikuse esinemise kohta Eestis ja välismail vaatleme suremust sellesse haigusse 100 000 elaniku kohta.

See oli 1930. a. andmeil järgmine: Soomes — 232, Jugoslaavias — 210, Bulgaarias — 206, Poolas — 201, Portugalis — 198, Ungaris — 197, E e s t i s — 185, Kreekas — 172, Rumeenias — 169, Prantsusmaal — 168, Tšehhoslovakkias — 161, Norras — 156, Hispaanias — 133, Iiris — 128, Helveetsias — 126, Rootsis — 126, Itaalias — 111, Saksas — 104, Inglismaal — 89, Põhja-Ameerika Ühendriikides — 76, Hollandis — 74, Taanis — 46.

Mõnes suurlinnas suri iga 100 000 elaniku kohta tiisikusse 1930. a.: nii Bukarestis — 273, Pariisis — 231, Tallinnas — 228, Helsingis — 218, Leningradis — 217, Varssavis — 210, Riias — 204, Moskvas — 158, Genfis — 156, Oslas — 147, Kaunases — 145, Londonis — 99, Berliinis — 94, Kopenhaagenis — 89, Leipzgis — 88, Hollandi 12 linnas — 77.

Andmeist nähtub, et suremus tiisikusse Eestis, võrreldes välismaade ja linnadega, on küllaltki suur; vanul kultuurmail — Inglismaal, Saksas, Hollandis, Taanis, samuti nende maade linnades, on see, võrreldes Eestiga, pea kaks korda vähem.

Edasi vaatleme lähemalt suremust tiisikusse ja haigestumist Eesti linnades.

1931.—1933. a., s. o. kolmel aastal, linnades registreeritud suremuses tiisikusse oli surmajuhtumite keskmine arv iga 100 000 elaniku kohta järgmine: Tallinnas — 226, Haapsalus — 193, Kuressaares — 150, Narvas — 263, Nõmmes — 326, Paides — 150, Paldiskis — 223, Petseris — 190, Pärnus — 203, Põltsamaal — 90, Rakveres — 146, Tapal — 176, Tartus — 196, Tõrvas — 246, Türil — 186, Valgas — 196, Viljandis — 233, Võrus — 136.

Seega me näeme lahkumineku suuremuse arvu suuruses üksikute linnade vahel. Tunduvalt erineb teisist linnadest Nõmme, kus suremus oli, nagu nähtub, 326 punkti, kuna see teisis linnades kõikus 263—90 vahel. Selle põhjuseks on tõenäoselt Nõmmes asuva 2 sanatooriumi surmajuhtumite arvu esinemine Nõmme linna surmajuhtumite arvus.

Esitatud arvudest ei või teha üldse järeldust, nagu esineks neis linnades, mille suremusarvud suuremad, ka rohkem tiisikust. Arvude suurus sõltub tõenäoselt mitmesuguseist põhjustist, mis vajavad lähemat analüüsi.

Nimetatud asjaolu tõendavad ka arvude kõikumised. Toodud arvud, nagu öeldud, olid kolme aasta keskmised arvud. Kui vaadelda suremust üksikuil aastail kolmest viimasest, siis võime täheldada, et suuremate linnade suremusarvud on

*) Kantud ette Eesti Linnadeleidu esindajatekogu koosolekul Tallinnas 24. oktoobril 1935.

stabiilsemad, kuna väiksemate linnade arvudes esineb kõikumusi. Nii oli suremus 10 000 elaniku kohta Tallinnas 1931. a. 25, 1932. a. — 21 ja 1933. a. — 22. Tartus olid kolme aasta arvud 17, 21, 21, Viljandis — 24, 25, 21, seevastu aga Haapsalus — 32, 13, 13, Võrus — 15, 22, 4, Kuressaares — 25, 11, 9. Võrdluseks olgu veel tähendatud, et kogu riigis oli registreeritud tiisikusse surnute arv absoluutselt 1931. a. 2280, 1932. a. — 2086 ja 1933. a. — 1918, suhteliselt 10 000 elaniku kohta linnades — 23, 21 ja 20, maal 19, 18 ja 16; seega linnades rohkem kui maal, kuid rõomustaval viisil üldiselt vähene mistendentsiga. Surmapõhjuste seas esineb tiisikus nii Eestis kui ka suuremas osas välisriigest esimesil kohtadel.

Peale toodud arvude on meil pildi saamiseks tiisikuse esinemise kohta linnades veel kasutada haigestumisarvud, mis on saadud arstide poolt registreeritud haigusjuhtumite andmeist.

Need andmed ei anna aga ka mitte täiesti tõetruu pildi tiisikuse esinemise kohta üksikuis linnades, kuna 1) kõik haiged pole avastatud, 2) avastatud haigeist on võib-olla jäänud osa registreerimata registreerimisnõude ebatäpse täitmise tõttu ja 3) tiisikushaiged eelistavad mõningail põhjusil elunemiseks ühte linna roh-

kem kui teist. Täielikkuse mõttes toogem siiski linnades registreeritud tiisikushaigete absoluutarvud 1931. ja 1932. a. Kuna üldiselt loetakse registreeritud juhtumite arvust 30% paranematuiks pisikutelevitajaiks, siis vähendades alljärgnevaid arve $\frac{1}{3}$ võrra, saaksime registreeritud pisikutelevitajate arvud, kellest suur osa külvab haigust edasi oma lähema ümbruse kaaselanikele.

Üldse oli riigis registreeritud 1. jaanuaril 1932 10 528 tiisikushaiget, sellest linnades 4316 ja maal 6212.

Asudes tiisikuse vastu võitlemise küsimuse juurde, võib täheldada kõigepealt seda, et neis riikides, milliseist on tiisikuse vastu hakatud võitlema süstemaatiliselt varem ja sellele võitlusele kulutatud rohkem raha, on ka tiisikuse esinemine vähenenud suuremal määral.

Ülal nägime, et suremus tiisikusse on väike Saksas ja Taanis.

Kahes Saksa osariigis — Preisi- ja Saksimaal oli 1896.—1900. a. suremus tiisikusse umbes ühtlane: iga 100 000 elaniku kohta 196 surmajuhtumit. See arv langes 1921.—1925. a. Preisimaal 114-le, Saksimaal aga 99-le ja 1930. a. isegi 76-le.

Põhjuseks, et Saksimaal suremus tiisikusse langes enam kui Preisimaal, on asjaolu, et Saksimaal alustati süstemaatiliselt võitlemist tiisikuse vastu varem kui üheski teises Saksa osariigis.

Energilisemalt on tiisikuse vastu võidelnud väike Taani. Kulutades rahvatervishoiule rohkem summasid, kui ükski teine riik, on Taani saavutanud ka tiisikuse vastu võitlemises paremaid tagajärgi. Suremus tiisikusse oli Taanis 1891.—1895. a. iga 100 000 elaniku kohta 203, 1930. a. — 46.

Tiisikuse vastu võitlemise viisest on tähtsamaid kaks: 1) üldtervishoiuliste abinõude kasustamine ja 2) haiguse idude ja nende pesade hävitamine ja tervete eemalhodimine haigeist.

Esimeste abinõude hulka kuuluvad paremate korteri-, toitlusolude ja töötingimuste loomine, spordi, värskes õhus ja päikeses viibimise soodustamine.

Halbade korteri- ja toitlusolude mõjust suremusele tiisikusse on palju statistilisi näiteid. Nii oli (Zadek'i järgi) Viinis 1913. a. suremus tiisikusse vaeste kortereis viis korda suurem kui jõukamais.

Hamburgis oli suremus 100 000 elaniku kohta 480 neis perekondades, kelle sissetulek oli alla 1200 mk. kuus, ja 120

Registreeritud tiisikusjuhtumeid:

Linnad	1. jaanuaril	
	1931	1932
Tallinn	2216	2393
Haapsalu	54	51
Kuressaare	11	19
Narva	315	354
Nõmme	101	105
Paide	30	38
Paldiski	11	13
Petseri	9	10
Pärnu	383	421
Põltsamaa	10	11
Rakvere	96	97
Tapa	49	51
Tartu	416	434
Tõrva	23	23
Türi	15	20
Valga	42	46
Viljandi	122	134
Võru	90	96
Kokku	3993	4316

neis perekondades, kelle sissetulek oli üle 5000 mk. kuus.

Maailmasõjaaastail tegi suremus tiisikuisse neis riikides, kus oli toiduainete puudus, suure hüppe ülespoole, vähenedes normaalsete aegade tulekul jälle endisele tasemele.

Teiseks tiisikuse vastu võitlemise viisiks on haigustekitajate hävitamine igal pool, nii inimeste kui ka loomade juures. Seda teostatakse 1) tiisikushaigete ülesotsimisega, nende haiguse võimalikult vara äratundmisega, 2) raviks soodsate juhtumite energilise raviga vastavais asutis, 3) paranematute pisikutelevitajate eraldamisega terveist, 4) tervete, eeskätt laste, eraldaminega haigeist.

Mõlemad võitlusviisid on tunnustatud ja täiendavad teineteist.

Asudes tiisikuse vastu võitluse vaatlamisele Eestis, ei puudutata siinkohal korteri-, toitlusolude ja töötingimuste küsimusi ühenduses selle haigusega.

Vaadelgem lühidalt teisenä nimetatud otsesest võitlemisest tiisikuse vastu. Kõigepealt tuleb tähendada, et meil toimub see kindla kava järgi. See kava on koostatud prof. K. Schlossmann'i poolt ja selles on leidnud tähelepanu kõik tänapäeval tiisikuse vastu võitlemisel tunnustatud abinõud kohandatult meie oludele. Kava on kiidetud heaks Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsuse poolt. Eestis teostavad seda praegu riik, Tiisikuse vastu Võitlemise Liit, omavalitsused ja Eesti Punane Rist.

Riik peab ülal Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsuse kaudu kahte sanatooriumi: Taageperas täiskasvanuile 100 voodiga (asutati iseseisvuse algaastail) ja Tahevas lastesanatooriumi (asutati 1926. a.) suvekuil 100 ja talvekuil 50 voodiga. Peale selle korraldab Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus suvikolooniaid nõrgaterviselistele lastele ja võimaldab sanatoorset ravi teatud arvule tema poole sellekohaste palvetega pöörduvaile puudustkannatajaile.

Ühtlasi valvab Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus tiisikuse vastu võitlemise üle riigis.

Tiisikuse vastu Võitlemise Liit moodustati 1925. a. kolmest varem asutatud Tartu, Pärnu ja Rakvere tiisikuse vastu võitlemise seltsist.

Liidu asutamisel oli sihiks kutsuda ellu kõigis maakondades ühes neis asuvate linnadega tiisikuse vastu võitlemise seltsid, mis oleksid ühinenud liiduks. See siht on saavutatud.

Tiisikuse vastu Võitlemise Liit on praegu üheks suuremaks tiisikuse vastu võitlemise organisatsiooniks. Temasse kuuluvad seltsid peavad ülal kahte sanatooriumi Nõmmes, kokku 102 voodiga, ühte ravilat Tartus 33 voodiga ja 11 tiisikusnõuandlat kõigis maakonnalinnades, peale Valga. Oma sissetulekud saab Tiisikuse vastu Võitlemise Liit peamiselt riigilt, seltskonnalt annetuste näol (valgelillepäevad, korjandused, pidud, — ligi-

KULUD TIISIKUSE VASTU VÕITLEMISEKS LINNADES 1933/34—1934/35.

L i n n	Parandamatute tiisikushaigete isoleerimiseks				Abirahadeks eraorganisatsioonidele				Haigete ravimiseks sanatooriumes				Muuks otstarbeks				K o k k u								
	1933/34		1934/35		1933/34		1934/35		1933/34		1934/35		1933/34		1934/35		1933/34		1934/35						
	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.					
Tallinn . . .	73	203	81	74	943	68	500	—	500	—	—	—	—	—	—	—	1 370	11	815	17	75 073	92	76 258	75	
Haapsalu . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	—	171	38	175	—	171	38	
Kuressaare . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155	88	135	25	155	88	135	22	
Narva	3 266	25	2 337	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	706	63	4 066	25	3 044	43	
Nõmme	256	—	310	—	—	—	—	—	315	—	340	—	—	—	—	—	1 100	—	950	—	1 671	—	1 600	—	
Paide	121	65	299	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	162	—	218	40	283	65	518	60	
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pärnu	65	—	220	—	666	80	659	70	597	80	596	60	2 134	—	2 337	—	—	—	—	—	3 463	60	3 813	30	
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	545	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	545	60
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	20	
Tartu	1 208	69	956	48	—	—	—	—	4 470	20	3 528	30	2 108	—	1 556	—	—	—	—	—	7 786	89	6 040	78	
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	
Valga	664	50	496	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	664	50	496	50	
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	300	—	
Võru	80	—	70	—	250	—	250	—	384	—	68	—	822	—	697	—	—	—	—	—	1 536	—	1 085	—	
Kokku	78 865	90	79 634	11	1 416	80	1 469	70	5 767	—	5 190	50	9 126	99	7 906	88	95 176	69	94 141	19					

kaudu 30 000 kr. aastas) ja vähemal määral toetusena omavalitsusilt.

Maaomavalitsused tiisikuse vastu võitlemise asutisi ülal ei pea, arvatud välja mõned tiisikushaigete eraldusvoodid vanadekodude ja haiglate juures.

Linnaomavalitsusist on tiisikuse vastu võitlemist kõige rohkem arendanud Tallinn, kel on tiisikushaigla 100 voodiga, eraldusmaja 20 voodiga ja nõuandla.

Toodud andmeist nähtub, et omavalitsusist on tiisikuse vastu võitlemise tööd teostanud kõige enam Tallinna linn.

Teiste linnaomavalitsuste tegevus sel alal on seisnud abirahade andmises tiisikuse vastu võitlemise seltsel ja peamiselt kulutuis paranematute pisikutelevitajate isoleerimiseks või vähemal määral sanatooriumiraviks.

Tiisikuse vastu võitlemise tööle on tähtsal määral aidanud kaasa veel Hoolekandeseaduse alusel linnaomavalitsuste poolt korraldatud laste hoolekanne ja eriti nõrgaterviseliste laste kolooniad.

Eesti Punane Rist peab ülal sanatooriumi Selis (asutatud 1920. a.) 50 voodiga ja kahte nõuandlat — Narvas ja Lihulas. Peale selle korraldab Eesti Punane Rist kolooniaid kuni 500 alatoitluse all kannavale lapsele.

Peale riigi, Tiisikuse vastu Võitlemise Liidu, omavalitsuste ja Eesti Punase Risti on tiisikuse vastu võitlemisel aidanud kaasa veel haigekassad ja mitmesugused suuremad riigi ettevõtted (raudteed) oma liikmete, ametnikkude ja tööliste ravimisega.

Teatavasti esitasid omavalitsused ja ka Tiisikuse vastu Võitlemise Liit Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsusele oma lähimate aastate tegevuse kavad tervishoiu ja tiisikuse vastu võitlemise alal.

Tiisikuse vastu Võitlemise Liidu poolt esitatud tiisikuse vastu võitlemise kuusaastaku kava põhjeneb ülalnimetatud algkavale. Selles kavas on pandud rõhku eeskätt tervete, eriti laste, kaitsmisele tiisikuse eest, algavas astmes tiisikushaigete avastamisele ja ravimisele ja pisikutelevitajate likvideerimisele. Üksikasjalisemalt näeb kava ette järgmist:

Tähtsaimaks tiisikuse vastu võitlemise ühikuks on nõuandla. Juurde tuleks asutada veel üks nõuandla Valga linna ja maakonna jaoks, siis oleks nende arv küllaldane (kokku 14 nõuandlat riigis).

Nõuandla ülesandeks oleks:

1) avastada tiisikushaigeid võimalikult vara, kasustades kõiki diagnoosimisabinõusid;

2) nõuandlal peavad olema kasustada röntgeniapparaat ja laboratoorium. Diagnoosimist röntgeniapparaadi ja laboratoorsete uurimustega tuleks võimaldada maksuta ainult omavalitsuste hoolekandeosakondades ja nõuandlais registreeritud hoolealuseile;

3) ülesandena nakatusspesis:

a) isoleerida ümbrusele hädaohtlikemad pisikuideraldavad haiged sanatooriumesse, ravilaisse, eraldusmajusse ja kodusel teel, vastavalt nende haiguse seisundile;

b) kui lahtise tiisikuse haiget pole võimalik isoleerida otstarbekohaselt, siis võimaluste piires eraldada perekonnas olevad lapsed, alates sündimisest: 1) terved lapsed imikutekodudesse, maa- ja linnaomavalitsuste lastekodudesse ja kodusel teel, 2) nakatunud kinnist tiisikust põdevad lapsed eraldada puhkekodudesse ja kodusel teel, teostada nakatusspesis röga hävitamist ja nakatunud esemete hädaohutuks tegemist, valvata arsti ettekirjutiste täitmiste järele kodudes;

d) perekondades, kus avastatud tiisikushaige, uurida tiisikuse suhtes kõiki perekonnaliikmeid, pöörates tähelepanu eriti vanule kõhivaile inimesile, ja otsida nakkusallikat nii perekonnas kui ka väljaspool perekonda;

e) järelevalve all pidada: 1) nakkushaigusi põdenud lapsi, 2) perekonnaliikmeid, kui perekonnas on olnud tiisikusse suremuse juhtumeid.

4) ravi:

a) maksuta või alandatud hinnaga ravi võimaldada ainult omavalitsuste hoolekandeosakondades ja nõuandlais registreeritud puudustkannatajaile;

b) nõuandlais piirata sümptomaatilist ravi viimse võimaluseni, tarvitades vabakssaanud summasid üldtunnustatud spetsiifilise ravi meetodite kasustamiseks (pneumotooraks-, kuld-, tuberkuliinravi);

d) pneumotooraksravi võimaldada nõuandlais; nõuandlais lubada maksulist diagnoosimist ja ravi seltsi juhatuse otsuseil, arvestades kohalike olusid;

5) kontakt: nõuandlail on tarvilik pida kontakti tegevuse ja ravi alal: a) praktiseerivate ja ametlikkude arstidega, b) sanatooriumidega, ravilatega (kirurgiliste, sise- jne.), hoolekande- ja haategevate asutistega.

Parandamatute pisikuideraldavate haigete isoleerimise asjus tarbekorral algatada ja selgitada neile voodite soetamise võimalusi vastava kokkuleppe alusel omavalitsuste haiglatega.

Nõuandla personaaliks on kavas nähtud ette igale nõuandlale täistööjõuga arst-juhataja, Tallinnas ja Tartus abi-arst ja haigeid visiteerijad halastajaõed, kelle tööd peetakse väga oluliseks. Kuue aasta kestel on nähtud ette halastajaõdede arvu suurendamine 12-lt 43-le, vastavalt iga nõuandla tegevuspiirkonna elanikkude arvule (30 000 elaniku kohta üks halastajaõde).

Mis puutub statsionaarse ravi asutis- sisse, siis on voodite vajaliku üldarvu kohta võetud indeksiks 1—2 voodit iga tiisikusse suuremuse juhtumi kohta. Välismaail ja Eestis oli voodeid 1930.—1934. a.: Taa- nis 137 voodit 100 surmajuhtumi kohta, Prantsusmaal — 52 624 voodit 60 000 sur- majuhtumi kohta, Itaalias — 37 018 voo- dit 35 000 surmajuhtumi kohta, Eestis — 470 voodit 2086 surmajuhtumi kohta.

Välismaail (näiteks Soomes) on haigeile maksuta voodeid umbes 50%.

Meil Eestis on seega voodite arv vä- hene ja vajame juurde esialgu umbes 500 voodit (kokku olemasolevatega, saak- sime 1000 voodit).

Kavas on nähtud ette ühe uue sanatoori- umi püstitamine täiskasvanuile 100 voo- diga (sobiv Võru- või Petserimaale), lastesanitaoriumi asutamine lahtist tiisik- kust põdevaile lastele 75 voodiga, tiisikus- vastase ravi algamise jaoks voodeid oma- valitsuste või riigi haiglate juures, esialgu vähemalt 80 voodit, omavalitsuste haiglate (või vanadekodude) juures eraldusvoodite asutamine paranematuile tiisikuse pisi- kuid levitavaile haigeile, preventooriumi, s. o. asutise, mille ülesandeks on hoida algavat tiisikust põdevate laste terviselist seisundit heas korras, et neil tiisikus ei areneks, asutamine 50 voodiga ja luu- ja liigesetiisikust põdevate jaoks sanatooriumi (heliosanatooriumi) asutamine 50 voo- diga; mõlemad Taevaskotta ühises hoones, suvikolooniate arvu suurendamine, tiisik- usesest perekonnast laste eraldamine ja kasvatada andmine terveisse perekonda-

desse või paigutamine vastavasse asuti- sisse kuni nakkusohu möödumiseni omas kodus, erikoolide asutamine tiisikust põ- denuile, eeskätt Tallinnas ja Tartus; koo- lide ruumid peaksid vastama kõigile ter- vishoiunõudele ühes lamamis- ja eineta- misvõimalustega lastele ja lühendatud tundidega.

Peale selle rõhutab kava tarvidust pa- randada linnades kehvema elanikkonna korteri-, toitlusolusid ja laste rõivastus- olusid ja propaganda teostamist tiisikus- ohu selgitamiseks.

Linnaomavalitsuste kavad sisaldavad lühidalt järgmist: Tallinn kavatseb pidada edasi seniseid asutisi, teostades järjekind- lasti tiisikuse vastu võitlemise tööd õpi- laste ja õpetajate seas; Nõmme, Rakvere, Paide, Tõrva, Võru, Haapsalu kavatsevad soetada eraldusmajad või raskete haigete eraldamise võimalused, Kuressaare ja Val- ga — süvendada nõuandla tööd.

Rõhutatakse ka seltside töö toetamist ja nendega kontakti pidamise vajadust.

Nende kavade teostamisel, mis iseen- dast näivad olevat esimesel pilgul laiaula- tuslikud, lahendatakse siiski ainult osali- selt tiisikuse vastu võitlemise vajadusi, nagu näitavad järgmised arvutused selle- kohaste ligikaudsete indeksite alusel.

Riigi Statistikakeskbüroo 1932. a. kok- kuvõtte järgi oli riigis üldse registreeri- tud 10 528 tiisikushaiget.

Kui võtta registreeritud haigete kesk- miseks arvuks me praegusis oludes 10 000, siis on kopsutiisikushaigeid umbes 6500 (65%). Kui neist lugeda 30% paranema- tuiks, siis on sanatooriumiravi vajavaid 4500 (linnades sellest ligi 40%, s. o. 1800). Olemasolevais ja püstitavais sanatoorium- es saaks ravida aga ainult 1026 haiget, s. o. $\frac{1}{4}$ ravivajavaist.

Paranematuid pisikuidlevitavaid hai- geid 6500 kopsutiisikushaigest on kesk- miselt 30%, s. o. 2000 (linnades sellest um- bes 800), mis suureneb registreerimatute arvel vähemalt 1000 võrra (linnades um- bes 400 võrra); kui neist umbes pooled ise endid eraldavad, jääb siiski 1500 eralda- mistvajavat haiget. Viimaseist oleks või- malik kava lõpuni teostamisel eraldada umbes $\frac{1}{3}$.

Meil oli 1934. a. rahvaloenduse and- meil lapsi 1—15 aasta vanuseni linnades 58 950, maakondades — 216 741. Neist vajavad kui algavat kinnist tiisikust põde- nuist ja põdevaist erilist hoolitsemist lin-

nades ligi 10%, s. o. 6000 ja maal 4300 last, s. o. 2%.

Luu- ja liigesetiisikust põdevaid haigeid on umbes 4% üldarvust, s. o. 400. Üks sanatoorium rahuldaks ainult vähese osa ravivajavaist.

Me nägime, et tiisikuse vastu võitlemist teostavad riik, omavalitsused ja eraorganisatsioonid. Võib tõusta küsimus, kas ei tuleks tööd koondada neist ühe kätte.

Kuid peab arvama, et see pole kasuks tiisikuse vastu võitlemise tööle, arvestades tööpõllu määratud laiust ja seepärast tuleks ühineda prof. K. Schlossmann'i sõnaga, kes ütleb tiisikuse vastu võitlemise organisatsiooni kavas: „Võitluses tuberkuloositaudiga saavutatakse rahuldavaid tagajärgi ainult siis, kui sellest arusaamisega ja väsimatult võtavad osa laiemad ringkonnad. Selles töös peavad vennastuma kõigi kodanikkude jõud, sõltumatult erakonnast, poliitilisest vaateist, usust ja seisusest. Jõudude killustus sellel alal kahandab algusest peale võidulootust.“

Seejuures aga on oluliseks ja suure tähtsusega asjaoluks, et töö toimuks ühise kindla kava järgi, juhitud ühest keskkohtast.

Selleks keskkohaks on meil ka tegelikult Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus ühes Riigi Tervishoiuõukoguga. Nagu nähtub ülalöeldust, on linnaomavalitsused võtnud oma ülesandeks hoolitsemise peamiselt pisikuidlevitavate tiisikushaigete isoleerimise eest.

Teisist tähtsamaist selle haiguse vastu võitlemise ülesandest, mida linnaomava-

litsused võiksid teostada, võiks veel nimetada järgmist:

Oleks soovitav, kui omavalitsused võimalikult laiendaksid hoolekannet puudustkannatavate ja nõrgaterviseliste laste eest nende paigutamise suvekolooniasse ja teisisse kosutamisasutistesse, kuna see on ühtlasi väga viljakas tiisikuse vastu võitlemise töö. Edasi on linnaomavalitsusil võimalik anda kasustamiseks haiglais võtmeid ajutist lamamist vajavaile (õhusrinna algamine jne.) ravitavaile haigeile, kandes võimaluse piires ka osa nende ülalpidamise kuludest.

Samuti on tähtsaks ülesandeks — mida linnaomavalitsused võivad teostada ja mida Tallinn tänuvärselt kavatses alata — tiisikuse süstemaatiline uurimine ja selle haiguse vastu võitlemine kooles õpilaste ja õpetajate seas. Oma tegevuses tiisikuse vastu võitlemise alal on linnaomavalitsusil tarvilik töötada edukamate tagajärgede saavutamiseks endastmõistetavalt sõbralikus kontaktis teiste kohapealsete samasihiliste organisatsioonide ja asutistega.

Linnaomavalitsused pole rikkad ja hädavajalikkude väljaminekute katteks sisetulekute leidmine on alaliseks mureks. Paljud head kavatsused — ka tervishoiu ja heakorral alal — peavad seepärast ootama aastast-aastasse paremaid aegu. Tuleks soovida, et linnaomavalitsused, kui neil avaneb võimalusi teostada uusi kavatsusi eelarvete koostamisel, siis nende uute kavatsuste esirinda asetaks tiisikuse vastu võitlemise.

Perekonnaseisuametnikkude ülesandeid perekonnanimede ja nimede eestistamisel*).

O. Angelus.

Siseministeriumi Üldosakonna abidirektor.

(Järg.)

4. Perekonnanimede ja nimede muutmise otsuste jõusseastumine
Kui siseminister otsustab perekonnanime või nime muutmise, loetakse perekonnanimi või nimi muudetuks siseministri poolt vastavale otsusele allakirjutamisega (Perekonnanimede korraldamise seaduse §§ 14 ja 26).

Kui perekonnaseisuametnik otsustab perekonnanime või nime muutmise, astub

muutmise otsus jõusse (Perekonnanimede ja nimede korraldamise määrus §§ 24 ja 25): a) kui vastuvaidlusi pole esitatud — otsusele allakirjutamisega; b) kui kaebusi pole esitatud — kahe nädala pärast, arvates otsuse tegemise päevast; kaebuste esitamisega lõppotsuse tegemisel võib olla tegemist ainult siis, kui on esitatud vaidlusi perekonnanime või nime kavatsatud muutmise vastu; d) kui on esitatud kae-

*) Vt. „Linnad ja Alevid“ nr. 6 — 1935.

bused ja need on siseministri poolt jäetud tagajärjeta — siseministri poolt vastavale otsusele allakirjutamisega; siin on kaebuste all mõeldud kaebused tagajärjeta jäetud vastuvaidluse puhul, sest, kui siseminister jätab tagajärjeta perekonnanime või nime muuta soovija kaebuse, ei saa loomulikult olla juttu uue perekonnanime või nime jõusseastumisest; e) kui on esitatud kaebused perekonnaseisuametnikkude otsuste peale, millega on jäetud tagajärjeta perekonnanime või nime muutmise soovivaldus, ja siseminister on rahuldanud kaebuse — siseministrilt vastavale otsusele allakirjutamisega. Siin on kaebuse all mõeldud kaebus perekonnaseisuametniku otsuse peale, millega on rahuldatud vastuvaidlus, s. o. eitavalt otsustatud perekonnanime või nime muutmise palve vastuvaidluse puhul.

Kõige selle juures peavad perekonnaseisuametnikud kindlasti pidama silmas, et Perekonnanime ja nime korraldamise määruse § 14 põhjal vastuvaidluse esitamise tähtaega ei loeta möödastuks, kui vastuvaidlus on antud postile enne selle tähtaja lõppu. Vastuvaidluste tähtajaks on perekonnanime korraldamise seaduse § 6 järgi üks kuu, arvates vastava kuulutise „Riigi Teatajas“ ilmumise päevast. (Kahekuine tähtaeg kehtib praegu vaid nende perekonnanime ja nime muutmise soovivalduste kohta, mille esitamise põhjuseks pole soov eestitada oma perekonnanime või nime või muuta oma halvapärasest eestipärast perekonnanime; nende muutmise otsustamine ei kuulu perekonnaseisuametnikule). Kuna vastuvaidlused saadetakse harilikult postiteel, ei saa perekonnaseisuametnikud teha perekonnanime ja nime muutmise otsuseid täpselt üks kuu pärast vastava kuulutise ilmumist „Riigi Teatajas“, vaid peavad ootama mõni päev. Teisiti toimimisel võivad perekonnaseisuametnikud tekitada segadusi, nagu see hiljuti juhtus ühe perekonnanime muutmise puhul. Perekonnaseisuametnik tegi täpselt üks kuu pärast vastava eelkuulutise ilmumist „Riigi Teatajas“ perekonnanime muutmise lõppotsuse, mis, nagu tähendatud ülal, astus jõusse otsusele allakirjutamisega, sest vastuvaidlusi otsuse tegemise päevaks ei esitatud. Järgmisel päeval aga saabus sama perekonnaseisuametniku kätte Tartust vastuvaidlus, mis oli pandud õigel ajal postile ja milles olid toodud väga kaaluvad põhjused perekonnanime juba toimunud muutmise vastu. Oma süü tõttu

sattus perekonnaseisuametnik täbarasse seisundisse, samuti ka — kuid täitsa süütult — perekonnanime muuta sooviv kodanik, kes juba oli hakkanud kandma uut perekonnanime, milline tarvitamine polnud seaduspärane.

Vastuvaidluste ja kaebuste esitamise puhul eksivad paljud perekonnaseisuametnikud kehtiva tempelmaksutariifi vastu ja viivad seetõttu ka kodanikke eksiarmusele. Vastuvaidlused kuuluvad alati tempelmaksustamisele ja nimelt ühe krooni suuruses avaldiselt ja 20 senti igalt liisalt, s. o. hariliku tariifi alla. Kaebused, mis on esitatud kolmandate isikute poolt, kuuluvad samuti tempelmaksustamisele hariliku tariifi järgi (Maksudevalitsuse seletus nr. 131/G — 12. juunist 1935), kuna kaebused, mis on esitatud perekonnanime või nime eestistada või halvapäraselt eestipärast perekonnanime muuta soovija poolt, on tempelmaksuvabad Perekonnanime korraldamise seaduse §§ 3, 4 ja 16 muutmise seaduse (RT 30—1935) § 4 alusel.

Kui perekonnanime või nimi on muudetud, saadetakse otsuse ära kirjad Perekonnanime ja nime korraldamise määruse § 15, 4 ja 16 (RT 102 — 1934 ja 90 — 1935) põhjal sama määruse §§ 4 ja 6 loendatud isikutele ja asutistele. Viimaste seas on muide ka Kohtuministerium, kes vajab neid andmeid karistusteade kontrollimiseks, täiendamiseks ja parandamiseks. Suur osa perekonnaseisuametnikke on saanud asjast aru nii, et Kohtuministeriumile tuleb otsuse ära kirja saata ainult siis, kui perekonnanime või nime muutenud kodanik figureerib karistusteateis. Iseendast on see ju õige ja muud eesmärki kõnesoleval määruse eeskirjal polegi, kuid perekonnaseisuametnikud, tõlgendades määrust sellisel viisil, unustavad, et neil pole käepärast kõik karistusteated, vaid ainult trükis ilmunud ja raamatute kujul väljaantud ning neile kättesaadatud karistusteated, kuna vahepealsed teated, s. o. täiendused pärast viimase raamatu ilmumist neil puuduvad. Karistusteated peavad olema täpsed, muidu neil puudub mõte.

Kui perekonnanime või nime muutmise otsustatud, perekonnaseisuametnik teeb vastavasse aktiraamatuisse ja perekonnaregistreisse sellekohased märkused; aktiraamatuisse vastava akti äärele, perekonnaregistrisse — märkustelahtrisse (Perekonnanime ja nime korraldamise määruse §§ 15 ja 4). Kogu perekonna

kohta tehtud perekonnanime muutmise otsus märgitakse perekonnaregistri nende lehekülgede märkustelahtrisse, milliseid otsus puudutab, kusjuures perekonnanime muutmise märkuse redaktsioon võib olla lühem või pikem, sõltuvalt sellest, kuipalju antud leheküljel on märgitud isikuid, keda otsus puudutab. Nii näiteks isa leheküljel märgitakse otsus täielikult, kuna ta lapse erileheküljel jäetakse märkusest välja ta vendade ja õdede nimed, kes otsuses on nimetatud, kuid antud leheküljel ei esine; soovikorrall võib teha vastavad märkused ka sooviavaldaja vanemate või laste erileheküljil, kuigi nende perekonnanime jäi muutmata.

Sama põhimõtte järgi tuleb toimida perekonnanime muutmise märkuse sissekandmisel abielu- või sünniregistrisse. Nii märgitakse abieluakti ainult abikaasade perekonnanime muutmise, sünniakti aga lapse ja ta vanemate perekonnanime muutmise. Vanemate teisi lapsi, kelle perekonnanime on muudetud sama otsusega, siin pole vaja mainida.

Aktiraamatuisse ja perekonnaregistrisse nende märkuste kandmiseks pole soovitatav kasutada templeid, sest templiga vajutatud kiri pole küllalt püsiv ja võib valguse mõjul täiesti kaduda.

Kui perekonnaseisuametnik kannab sünniakti märkuse isiku perekonnanime või nime muutmise kohta, teeb ta ühtlasi vastavad täiendused sünniregistri tähestikus. Kui isiku perekonnanime algtäht on jäänud perekonnanime muutmise tõttu endiseks, siis on otstarbekohane tähestikus endine perekonnanime paigutada klambrisse ja selle üle kirjutada uus perekonnanime, nimi. Kui aga perekonnanime algtäht on muutunud perekonnanime muutmise, tuleb uus perekonnanime ja nimi kanda sisse uue tähe all ja nimelt selle aasta tähestikku, millal isik on sündinud. Kui selleks tähestikus pole enam vaba rida, tuleb see märkida vahereale. Tulevikus tuleb sünniregistri tähestikus iga uue aasta esimese kande ette jätta selliste juhtumite jaoks mõned read vabaks.

Perekonnanime ja nime muutmise otsuse ära kirjad saadetakse muuseas ka neile perekonnaseisuametnikele, kelle juures on registreeritud sooviavaldaja sünd, ta abielu ja ta laste sündid sellekohaste märkuste tegemiseks vastavasse aktiraamatuisse. Kui koguduse võimalik, kelle raamatuisse on kantud perekonnaseisumuudetud, pole perekonnaseisuametnik, saa-

detakse otsuse ära kirjad Siseministeeriumi Perekonnaseisuarhiivile. Kui kogudus, kelle raamatuisse on kantud perekonnaseisumuudetud, asub välismaal, ei saadeta ära kirja sellele välismaal asuvale kogudusele; perekonnanime või nime muutmise tuleb peale perekonnaregistri sellisel juhtumil kanda ainult neisse aktiraamatuisse, mis asuvad Eestis. Tehtud kandeist tuleb teatada Siseministeeriumi Perekonnaseisuarhiivile, kus säilitatakse raamatute teisedid, sellekohaste märkuste tegemiseks [Perekonnaseisuseaduse § 27 (RT 191/192 — 1925)]. Asjaajamise lihtsustamiseks edaspidi ei tule perekonnanime või nime muutmise märkuse kandmisest teatada sellele perekonnaseisuametnikule, kes küsimuse otsustas. Perekonnanime ja nime muutmise otsuste saatmisel vastavaile perekonnaseisuametnikule märkuste tegemiseks meetrika- ja aktiraamatuis tuleb alati märkida, milliseisse raamatuisse tuleb märkused teha, s. o. näidata aasta ja võimaluse korral ka kande number.

Olgugi, et perekonnanime korraldamise seadus ega Perekonnanime ja nime korraldamise määrus ei näe ette perekonnanime või nime muutmise otsuse ära kirja saatmist kaitsevääsatisile, oleks siiski soovitatav, et otsustajad saadaksid otsuse ära kirja: a) tegelikus kaitsevääteenistuses olevate ja tagavaraväe arvel peetavate ohvitseride ja kaitseväämetnikkude kohta — Kaitsevägede Staabi IV Osakonnale; b) tegelikus kaitsevääteenistuses olevate üleajateenijate ja ajateenijate kohta — selle väeosa või asutise ülemale, kus perekonnanime või nime muutja alaliselt teenib; d) tagavaraväe arvel peetavate sõdurite, allohvitseride ja tööteenistusliikkude kohta — selle kaitsevääringkonna ülemale, kus perekonnanime või nime muutja peetakse arvel. Neid ära kirju saab muidugi saata ainult siis, kui on teada perekonnanime või nime muutja vaherkord kaitsevääteenistusega.

Perekonnanime või nime muutmise toimetusse jäävale otsusele tuleb märkida, kellele on otsuse ära kirjad saadetud. Neist märkusist näeb järelevalveasutis, kas vastav perekonnaseisuametnik on täitnud kõik Perekonnanime ja nime korraldamise määruse §§ 15, 4 ja 6 ettenähtud nõuded.

5. Perekonnanime või nime muute sissekandmine Kinnitusraamatuisse. Selle küsimusega ei tule perekonnaseisu-

ametnikel muidugi teha otsesest tegemist. Kuid nagu selgub sagedasist järelepärimusist, tuleb perekonnaseisuametnikel perekonnanime või nime muuta soovijail õige tihti seletada seda küsimust, peamiselt kulude küsimust, mis on ühenduses sellise kandmisega kinnistusraamatuisse. Kui on tegemist perekonnanime või nime eestistamisega või halvakõlalise eestipärase perekonnanime muutmise, tuleb kanda järgmised kulud (kohtuministri ringkiri nr. 739 — 20. juulist 1935 ringkonnakohtute esimeestele): a) kui taoteldakse Perekonnanimede korraldamise seaduse alusel perekonnanime või nime muute kinnistusraamatusse, tuleb pidada taotleja perekonnanime või nime toimunud muutmise tõestamiseks küllaldaseks taotleja avaldus tehtud viidet „Riigi Teataja Lisa“ sellele numbrile, kus on kuulutatud taotleja endise perekonnanime või nime muutmise otsus; b) kõnesoleval avaldisel leiduva taotleja allkirja notariaalse tõestamise eest on õigus võtta tasu Notariuste tasu taksi (RT 110 — 1924) p. 5-d järgi, s. o. 2 kr. suuruses, mitte aga sama taksi pp. 5-a ja 5-b alusel; d) kõnesolevas asjas esitatav avaldis kinnistusjaoskonnale, avaldisel leiduva taotleja allkirja tõestamine avaldisega koos esitatavad lisad ja kinnistusjaoskonnast väljaantud ära-kiri kinnistusjaoskonna ülema otsusest, samuti vastav tunnistis on tempelmaksuvabad Perekonnanimede korraldamise seaduse (RT 30 — 1935) § 4 ja Tempelmaksu tariifi (RT 45 — 1928) nr. 2, erandi 1 ja nr. 11, p. A, erandi 3 põhjal.

6. Perekonnanimede ja nimede muutmiste toimetiste saatmine Siseministeeriumile. Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 26 põhjal tuleb kõik perekonnanimede ja nimede muutmise toimetised saata pärast nende lõpetamist iga nelja kuu tagant Siseministeeriumile, s. o. 1. mailks, 1. septembriks ja 1. jaanuariks. Kuna määrus kõneleb kõigi lõpetatud muutmiste toimetiste saatmisest Siseministeeriumile, tuleb sinna saata ka eitavalt otsustatud perekonnanimede ja nimede muutmise asjad. Seda aga paljud perekonnaseisuametnikud ei tee; need, kel sellised toimetised on veel ministeeriumile saatmata, peavad seda nüüd tegema tagantjärele. Mõned perekonnaseisuametnikud saadavad seevastu Siseministeeriumile aga kõik toimetised mis neil perekonnanimede või nimede asjas on lõpetatud, nende seas ka sellised, mis ei kuulu Siseministeeriumile saatmi-

sele; siia kuuluvad eeskätt perekonnanimede ja nimede parandamise asjad. Määrus kõneleb vaid muutmise toimetiste saatmisest ja rohkem midagi. Perekonnanime või nime parandamiseks teeb perekonnaseisuametnik otsuse, mis peab sisaldama Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 3 ettenähtud andmed. Otsus tehakse erilehel, mitte aga perekonnaseisuametniku protokolliraamatus. Eri-leht säilitatakse vastava perekonnaregistri kõiite ja lehekülje lisatoimetises. Kui otsus puudutab mitme perekonnaliikme perekonnanime parandamist, kelle erileheküljed on laiali paisatud mitmesse kõiitesse, valmistatakse otsusest ära kirjad paigutamiseks ka teiste erilehekülgede lisatoimetisesse.

Saates Siseministeeriumile perekonnanimede ja nimede muutmise toimetised, perekonnaseisuametnikud ei vaevu neid korraldada nagu kord ja kohus: toimetised saadetakse lahtisil lehil, kaante vahele panemata ja kinni õmblemata, leheküljed nummerdamata ja lehtede koguarv toimetises tõestamata.

7. Erijuhtumid nimede muutmisel. Siseministeeriumis kujunenud praktika järgi võib uute nimedena märkida ka kaks nime, kuid mitte rohkem. Igal juhtumil peab seejuures meenutama, et kõik ühele ja samale isikule kuuluvad nimed on võrd-selt obligatoorsed, kusjuures pole lubatav, vastandina näiteks Saksa praktikale, et ametlikus elus jäetakse ära esimene nimi ja tarvitatakse kas teist või koguni kolmandat-neljandat (vt. ka A. T. Kliimann: „Nimeõigus“ — „Eesti Politsei“ nr. 2 — 1931).

Kui kodanikul on kaks või rohkem nime, mis kõik või osalt käivad parandamise võimaluse alla, kodanik aga soovib neist parandada ainult osa ja osa jätta alles endisel võõrkeelsel kujul, siis pole tegemist enam parandamisega, vaid selline muudatus võib toimuda ainult nime-muutmise korras. Nii ei saa näiteks nimesid „Franz-Johannes-Ants“ muuta parandamise korras „Franz-Juhan-Ants'uks“, vaid, kui kodanik pole eesti soost, ainult nimemuutmise korras siseministri kaudu; ülaltähendatud nimesid võib parandada vaid „Prants-Juhan-Ants'uks“.

Siseministrilt Perekonnaseisuseaduse kohta antud juhtnööride § 26 (RT 27 — 1931) põhjal ei või sünniakti kanda poeg-lapsele nime, mis on üldiselt tuntud tütar-lapse nimena, ja tütarlapsele — nime, mis

on üldiselt tuntud poeplapse nimenä. Need eeskirjad tulevad kohaldamisele ka nime-de muutmisel. Kui aga poeplapsele on va-rem antud tütarlapse nimi või ümberpöör-dult, ei toimu nime muutmise Perekonna-nimede korraldamise seaduses ettenähtud korras, vaid administratiivkohtu korras. Asja algatajaks on kas järelevalveasutised või teised ametiasutised ja eraisikud. Viimased juhivad järelevalveasutise tähele-panu veale, mis on juhtunud sünni regist-reerimisel. Järelevalveasutis on kohusta-tud sellise teadaande saamisel astuma samme sünniakti parandamiseks, pöördu-des kohaliku jaoskonnakohtuniku poole, kelle piirkonnas sünniakt on seatud eksli-kult kokku, et see kirjutaks ette parand-tegemise.

Perekonnanimede korraldamise seadu-ses avaldatud põhimõtte järgi on perekon-nanime muutmise ja nime muutmise kumbki omaette toiming, mistõttu kodani-kul, kes soovib korraga muuta oma pere-konnanime ja nime, tuleb esitada kaks sooviavaldist, millest kumbki moodustab omaette asja.

Iga nimemuutmise kohta tuleb esitada eriavaldis, nii et näiteks abielumees ja -naine ei saa ühe avaldise põhjal muuta oma nime; iga nime muutmise moodustab endast eritoimetise, sest iga nime muut-mise vastu võib vaielda, ühe vaidlust see-juures rahuldada ja teist rahuldamata jätta.

8. Tasuta dokumentide andmine. Perekonnanimede ja nime eestistami-seks tarvilikkude perekonnaseisudoku-mentide andmise määruse (RT 21 — 1935) põhjal on dokumentide andmine, mis tarvilikud perekonnaseisuametnikele kodaniku võõrapärase või eestikujuulise, kuid halva või labase tähendusega või hal-va kõlaga perekonnanime või nime muut-mise sooviavalduse otsustamiseks, tehtud ametlikuks, mistõttu ei saa omavalitsuste ega koguduste perekonnaseisuametnikud nõuda nende dokumentide eest maksu, sa-muti ka mitte lisakulude, kantseleikulude jne. näol. Omavalitsuste perekonnaseisu-ametnikud ei või neid dokumente nõuda välja tasuta enne kodaniku vastava soo-viavaldise esitamist.

X linnade ja alevite sekretäride, statistikute ja pere-konnaseisuametnikkude päev.

9. ja 10. novembril 1935 peeti Eesti Linnadeliidu korraldusel Viljandis X lin-nade ja alevite sekretäride, statistikute ja perekonnaseisuametnikkude päeva, millest võttis osa 37 isikut.

Päeva avas Viljandi linnapea A. M a r a m a a, tervitades osavõtjaid Eesti Linnadeliidu ja Viljandi Linnavalit-suse nimel ja soovides, et päeva — jär-jekorras kümnenda — „juubelipäeva“, töö areneks edu tähe all.

Päeva juhatajaks valiti ühelhäälel R. S c h m i d t — Viljandi, abiks — J. J a a s k a — Suure-Jaani, sekretäriks — K. T a m m i s t e — Eesti Linnadeliit, abideks — O. H ä r m — Viljandi ja R. V a s s i l — Põltsamaa.

Esimesena kandis Suure-Jaani alevi sek-retär-perekonnaseisuametnik J. J a a s k a ette referaadi „Kantseleitöö lihtsusta-mine“, milles selgitas üksikasjaliselt det-simaalsüsteemi paremust kantseleilises as-jaajamises.

Kuulanud selle ja pidanud läbirääki-musi, võeti vastu järgmine resolutsioon: „Arvestades, et praegu suuremas osas kantseleides kirjavahetuse registreerimise otstarbel tarvituselolevad kirjade regist-

reerimise raamatud ei anna neid tulemu-si, mis neilt loodetakse, s. o. ei võimalda kiiret ja täielikku ülevaadet ilma kirja-vahetuseta asja käigu üle, kirjade kand-mine raamatuisse aga nõuab palju tööd ja kulu ning kirjade jaotamine kaustusse toimub süsteemitult, tuleb pidada soovita-vaks kaotada kirjade registreerimine praegusel kujul. Selle asemel tuleks kir-jad jaotada kaustusse detsimaalsüsteemi põhimõttel ja varustada neid kaustade numbritega. Tarvitusele tuleks jätta saa-dud kirjade raamat (lahtritega: järje-korra number—aasta algusest lõpuni, kir-jade saabumise aeg, saadud kirja number ja aeg, kellelt kiri saadud, kausta num-ber, millesse kiri kuulub, kellele täitmiseks antud, millal täidetud) ja postiraamat (lahtritega: järjekorra number — aasta algusest lõpuni, kirja saatmise aeg, kirja number kausta järgi, kellele kiri saade-tud, äärmisel juhtumil kirja lühike sisu, postimaks, allkiri).

Praegune lauajuhend peaks jääma tem-pelmarkide kustutamise, allkirjade ja ära-kirjade tõestamise sissekannete jaoks“.

Võeti veel vastu sooviavaldus, et Eesti Linnadeliit töötaks välja kava kantselei-

töö lihtsustamiseks ja saadaks selle linna- ja alevile katsetamiseks ja arvamus avaldamiseks.

Tartu linna perekonnaseisuametnik E. Metsik kandis ette referaadi „Perekonnaõigus uue tsiviilseadustiku eelnõu järgi“, võrreldes üksikasjaliselt uut korda senikehtivaga.

Kuulanud selle, tekitas eriti elavaid läbirääkimusi kehtiva Perekonnaseisuseaduse § 39, lõik 3 kavatsetav muutmine ses mõttes, et piiratakse perekonnaseisumetnikkude õigusi abielusõlmimise alal kuulutamata. Mitmed sõnavõtjad leidsid, et on raske näha seaduses ette kõike olundeid, mis võiksid tingida sellist abielusõlmimist ja seepärast on kehtiv kord hoopis painduvam ja elulisem.

Ülaltähendatud referaadi kohta võeti vastu järgmine resolutsioon: „Uue tsiviilseadustiku eelnõust väljajäetud abielutakistavad põhjused, mis on loeteldud Abieluseaduse § 4, tuleks võtta uude eelnõusse.

Praegukehtiva Perekonnaseisuseaduse § 39, lõik 3 kui eluline norm tuleks võtta eelnõusse § 226 juurde järgmises redaktsioonis: „Kuulutus võib jääda ära, kui abielusõlmimine on kiiresti vajalik ühe poole raske elukardetava haiguse, kiire ärasõidu, raseduse, mobilisatsiooni jne. tõttu“.

Eelnõu §§ 229 ja 230 tuleks redigeerida ümber selliselt, et abielu loetakse sõlmimiseks abieluakti allakirjutamisega. Et eelnõu § 265 võimaldab suurte segaduste tekkimist perekonnanime, valdkonnas, oleks vajalik, et mõlema abikaasa ühiseks perekonnanimeks jääks mehe perekonnanimi, kusjuures abielu sõlmimisel oleks võimalik võtta ühiseks perekonnanimeks naise endine perekonnanimi“.

Tallinna linna perekonnaseisuametnik R. Vallisto kandis ette referaadi „Isikutunnististe andmine ja parandamine“.

Referent toonitas korduvalt, et isikutunnististe andmine ja parandamine peaks toimuma vaid perekonnaregistri põhjal, nõutades seejuures ka isiku sünniteatist, nagu nime muutmiselgi. Lapsed tuleksid kanda nii isa kui ka ema isikutunnistisele. Aluseks võiksid olla ka dokumendid, mis on aluseks perekonnakirjade korraldamiselgi. Juhtumil, kui isik vajab isikutunnistist kiiresti, võiks seda väljastada ka muude usaldusväärsete dokumentide põhjal.

Läbirääkimusil avaldati soovi, et isikutunnistisile kirjutaks alla ka linna- või

alevalitsuse liige, et vastutus langeks linna- või alevivalitsusele.

Teiselt poolt aga arvati, et kui juba algdokument on kehtiv vaid perekonnaseisumetniku allkirjaga, siis on seda ka isikutunnistis. Ühtlasi arvati, et isikutunnistisel ei tuleks teha mingeid parandusi, vaid anda selle asemel uus isikutunnistis. Ka tuleks vanad isikutunnistised hävitada iga aasta lõpul.

Ka peeti soovitatavaks, et isikutunnististe andmisel ei tuleks käia senise, politsei poolt loodud korra järgi, vaid sellesse puutuv asjaajamine võimalikult lihtsustada. Ka Eesti Vabariigi riikkondsusse võetud isikuile tuleks tingimata korraldada perekonnakirjad, enne kui neile antakse isikutunnistis.

Referaadi kohta võeti vastu järgmine resolutsioon: „Isikutunnistisi antakse kodaniku perekonnaregistri erilehekülje alusel; juhtumil kui erilehekülj pole veel avatud, avatakse see enne isikutunnistise andmist.“

Tuleks hoiduda vanade isikutunnististe rohkeist parandamisest, andes nende asemele uued; kui mõnel juhtumil tehakse isikutunnistisele parandusi, pole tarvilik informeerida sellest isikutunnistist andnud asutist.

Surnud isikute ja ümbervahetatud isikutunnistised hävitatakse peale üheaastase säilitamise.

Isikutunnististe maksu tuleks tõsta 1 kroonile, kusjuures omavalitsus saaks isikutunnistise kulude katteks 75 senti.“

Hoolekandestatistikast refereeris Tallinna Linna Statistikabüroo juhataja V. Smetanin. Referent tähendas, et sellega tuleb paratamatult teha tegemist hoolekandeprobleemi lahendamisel. Meil pole ühtlast mõõdupuud hoolealuste arvestamisel. Meil jäävad ka arvestamata kaudse abi saajad. Referendi arvates tuleks Eesti Linnadeliidu juurde moodustada komisjon, kes püüaks leida teid ja meetodeid, mis aitaks selgitada hoolekandeprobleemi lahendamise viise. Ka peaks hoolekandeprobleemi võetama teaduslikule käsitlemisele.

Samuti pole ka hoolekandestatistikale pühendatud senini väärilist tähelepanu, sest hoolekandestatistikal pole ainult tähtsus omavalitsuste hoolekandepoliitika taotlemisel, vaid ka suur teaduslik tähtsus.

Suuremat tähelepanu tuleks pöörata hoolekandestatistika analüütilisele osale, mis praegu pea täiesti puudub. Hoolekan-

destatistika peaks kõigepealt selgitama nende abipalujate arvu, kes on pärit teisist omavalitsusist. Tuleks töötada välja ja panna üleriigiliselt kehtima instruksioon hoolekandestatistika arvude sisuliseks ühtlustamiseks ühesuguse väärtuse ja nende suurema võrdluse saavutamiseks; praegukehtivad juhtnöörid pole selleks küllaldased. Ka tuleks pöörata tõsist tähelepanu hoole alla võtmise algpõhjuste selgitamisele, mitte piirdudes vaid vahepealt enne hoole alla võtmist esinenud põhjuste arvestamisega. Ka nõuab erilist täpset piiritlemist abisaavate isikute arvu kindlaksmääramine juhtumeil, kui abistamine teostatakse perekondade kaudu.

Läbirääkimusel arvati, et kuigi hoolealuse mineviku kirjeldamine nõuab küll palju tööd, tuleks seda siiski teha. Pahe seisvat Hoolekandeseaduses ja alkoholi kättesaadavuses. Hoolealuste üle peaks teostatama valjemat kontrolli. Ka peaks igal kodanikul olema tööraamat, siis saab selget pilti isiku varanduslikust seisundist. Leiti, et hoolekandeküsimus on akuutne seal, kus on suuri tehaseid. Tuleks panna üleriigiliselt kehtima vanaduse, vaesuse ja invaliidsuse vastu kindlustamine.

Referaadi kohta asuti üksmeelsele seisukohale, et referendi poolt avaldatud arvamusel ja seisukohad väärivad täielikku tunnustust ja et Eesti Linnadeliit astuks samme küsimuse põhjalikuks uurimiseks ja otstarbekohaseimaks lahendamiseks.

Tallinna linna perekonnaseisuametnik E. R a j a n d i kandis ette referaadi „Nimede muutmise“.

Kuulanud selle, võeti vastu järgmine resolutsioon: „Ülitähtsa rahvusliku nime eestistamise aktsiooni tõhusamaks teostamiseks, eriti nimede eestipäraselt kirjutamiseks, on tarvilik, et Siseministeerium kohustaks kõiki, kes annavad dokumente usuühingute poolt 1 juulini 1926 peetud meetrika- ja personaalraamatute või nende teisendite põhjal transkribeerima kõik eesnimed vastavalt õigekeelsusjuhiseile, kuna mainitud raamatud peeti 1919. aastani vene ehk saksa keeles ja seetõttu kõik nimed on kirjutatud neis vastavalt vastavate keelte kirjutusviisile.

Sellega lihtsustatakse tööd ja saadakse eesti õigekeelsusele vastavaid eesnimedid“.

Kohtuministeeriumi Kodifikatsiooni-osakonna redaktor E. R o o s kandis ette referaadi „Nimede eestistamine“.

Kuulanud selle, võeti vastu järgmine resolutsioon: „Parandatavate, eestistata-

vate, muudetavate ja samuti võetavate nimede ja perekonnanimede alal ühtluse loomiseks ja puuduste vältimiseks on tarvilik koostada ja avaldada trükis kõiki küsimusi käsitlev ja rikkalikude näidetega varustatud brošüür juhtnööriks eeskätt perekonnaseisuametnikele; samuti tuleks kiiresti avaldada trükis üldine eesti perekonnanimede nimestik, mis Riigi Statistika keskbürool koostamisel II rahvaloenduse andmeil.“

Järgnevail üldisil läbirääkimusel võeti vastu resolutsioon, et kodanikele perekonnakirjade avamisel oleks tarvilik isiku perekonnaseisu kindlaks määramiseks ja teiste puuduvate andmete täiendamiseks koostada protokoll Perekonnaseisuseaduse § 6 ettenähtud korras.

Ka avaldati soovi, et asjaajamise kiirendamiseks ja kodanikele vastutuleku mõttes oleks soovitatav, et Siseministeerium peale välismaalaste Eesti Vabariigi riikkondsusse vastuvõtmist saadaks ajaviimata riikkondsustunnistise ühes kodaniku poolt ministeeriumile esitatud dokumentidega kodaniku alalise elukoha perekonnaseisuseametile riikkondsustunnistise kättamiseks ja perekonnakirjade avamiseks.

Arutanud päevakorra läbi, tänati Viljandi Linnavalitsust, eesotsas linnapea A. M a r a m a a'ga, hea vastuvõtu ja külalislahkuse eest.

Seejärele asuti ringsõidule, et tutvuda Viljandi linna asutistega.

Eriti meelde jäävaks aga osutus Viljandi oma loodusilult, mille poolest ta seisab kahtlematult me kodumaa linnade seas esikohal.

Päeva puhul saadeti siseministrile järgmine telegramm:

„Kümnes linnade ja alevite sekretäride, statistikute ja perekonnaseisuametnikkude päev Viljandis tervitab Teid, kõrgesti austatud HÄRRA MINISTER, kui oma kõrgeimat juhti ja soovib Teile jõudu ja edu Teie vastutusrikkas töös.“

Kinnitame oma valmisolekut teostada Teie kõrgel juhtimisel neid rahvuslikke ülesandeid, mis nõuavad meilt me kutsealad rahva hüveks, perekonnaelu õilistamiseks ja rahvuslikkuse süvendamiseks.“

Päeva juhatajale saabus siseminister K. E e n p a l u'lt järgmine vastus: „Palun Teid anda edasi minu tänu Viljandis peetud kümnenda linnade ja alevite sekretäride, statistikute ja perekonnaseisuametnikkude päeva juhatajale ja osavõtjatele minule telegraafiteel saadetud südamliku tervituse ja hääde soovide eest.“

Kroonika.

Turu linna pandimaja põhikirja muutmine.

Turu linnavolikogu arutas linna pandimaja põhikirja muutmist, mille sihiks on kergendada peamiselt laenu andmist laenajaile. Pandimaja võiks selle uue kava järgi võtta 1/2% kuus raha arvel ja 1 1/2% pandimaja käivitamiskuludeks. Trahvi võib pandimaja võtta esimesel kuul kuni 1% ja järgmisil kuul 1 1/2%. Pandimaja ei anna laenu isikuile, kelle kohta on teateid, et nad on hoolealused või alkohoolikud.

Linna korstnapühkimisasutise moodustamine Tamperes.

Tampere linnavolikogu otsustas võtta alates 1. aprillist 1935 linna koostislikeks teenijaiks korstnapühkimisasutise, mis koosneb tööjuhatajast, selle abist ja 14 korstnapühkijast. Kogu asutis allub linna tuletõrjekomando ülemale.

Metsatulikahjude vastu kindlustamisest loobumine Tamperes.

Tampere linnavolikogu otsustas edaspidi enam mitte kindlustada tulikahjude vastu linna administratiivpiires asuvaid metsi. Otsust motiveeriti muuseas sellega, et seniseiks kindlustusiks maksti igal aastal 1300 Soome marka, kuna 13 aasta jooksul pole olnud ainukestki tulikahju,

mille eest linn oleks saanud tasu kindlustusühinguilt. Kuna karjatamine linna metsis on täiesti keelatud, on metsa rohukasv niivõrd lopsakas, et toores rohi takistab tule levimist. Kuiv rohi aga, mis soodustab tule levimist metsis, puudub neis täielikult. Metsad peetakse puhtad hagudest, metsa valve on tõhus ja metsad on heade juurdepääsuteede ääres, mis tulikahju puhkemisel soodustab kiiret kustutamist. Metsad aga, mis kuuluvad teiste omavalitsuste piiresse, kuuluvad ka edaspidi kindlustamisele tule vastu.

Krundipoliitika Tamperes.

Mõne aasta eest oli Tampere linnavolikogus arutusel krundipoliitika kindlaksmääramine, mis ei võimaldaks ehituskruntidega spekulereimist. Küsimus anti läbitöötamiseks sotsiaal ametile. Viimane esitas nüüd oma kava. Selle järgi annab linn edaspidi ehituskrunte välja ainult rendi alusel. Krunte võib müüa ainult avalikkude hoonete ja nende tööstuste rajamiseks, mille asutamist peetakse soovitatavaks linna arendamises ja majanduses. Krunte renditamiseks peetakse tarvilikuks uue rendilepingukava väljatöötamist, kuna praegu tarvituselolev evib suuri puudusi.

Kõigile kaastöölisile ja lugejaile

rõõmsaid jõulupühi

ja

head uut aastat!

„Linnad ja Alevid“

TRÜKIKODA J. ROOSILEHT & KO
TALLINN :: LÜHIKEJALG 4 :: KONETRAAT 429-24

TRÜKIB MÕÖDUKA TASU EEST IGASUGU
TRÜKITÖID
OMAVALITSUSTE TRÜKITARVETE LADU

EEKS-MAJA juha-
tus ja peakontor:

TALLINNAS

Lai 1 (omas majas),
tel. 438-85 ja 445-07

EEKS-MAJA

Asutatud 1866. a.

on kodumaa vanim ja suurimaid kindlustusseltse.

Tule-, elu-, noorte-, murdvar-
gus-, klaasi- ja kodulooma-

KINDLUSTUSED

Täpne ja kiire kahjude tasumime!

Soodsad tingimused!

KONTOR:

Tallinnas, Harju 29,
Tallinna Majaoma-
nikkude Pank,
tel. 427-49.

OSAKONNAD:

Tartus, Viljandis,
Rakveres, Valgas,
Petsris.

Tallinna Linna Panga

arvete seis 1. detsembril 1935.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kassa	84 029.49	1. Põhikapital	565 000.—
2. Hoiuarved	1 942 482.01	2. Tagavarakapitalid	135 000.—
3. Väärtpaberid	1 306 567.18	3. Erikapitalid	—
4. Väärtused	23 118.05	4. Amortisatsioonikapital	14 991.91
5. Diskonteeritud vekslid	2 640 865.75	5. Hoiusummad	8 236 812.41
6. Diskonteerit. jooksv. kupon- gid ja kust. määratud prot- sentpaberid	—	6. Vekslite rediskont	—
7. Tähtajalised laenud	382 056.—	7. Võlad teisis krediiditasutisis	—
8. Kontokorrentlaenud	2 653 302.61	8. Korrespondendid	45 663.16
9. Korrespondendid	143 563.31	9. Väljaantud garantiid	297 952.11
10. Garantiideebitorid	297 952.11	10. Mitmesugused kreditorid	1 600.—
11. Mitmesugused deebitorid	1 600.—	11. Tulud	402 689.82
12. Vallasvara	25 812.89	12. Muud passivad	59 399.55
13. Kinnisvara	59 274.85		
14. Kulud	170 940.65		
15. Muud aktivad	27 544.06		
	<u>9 759 108.96</u>		<u>9 759 108.96</u>

Juhatus.

Sobivaid materjale igaks rõivastuseks leiate meie riidekauplusist!

Külastamine ei kohusta!

A.-S., „TEKLA“. Peakontor Tallinnas, S. Karja 13/15,
telefon 448-18.

RIIDEÄRID:

Haapsalus, Ehte 2, tel. 1-57
Kuressaares, Kauba 2, tel. 72
Mustvees, Tartu 15, tel. 62
Narvas, Peetri pl. 2, tel. 2-38
Petseris, Kaubarida 6—7, tel. 1-17
Pärnus, Tallinna 5-a, tel. 1-10

Rakveres, Turuplats, tel. 2-85
Tallinnas, S. Karja 15, tel. 445-23
Tallinnas, Valli 10, tel. 468-02
Valgas, Kesk 11, tel. 26
Viljandis, Tartu 6-a, tel. 2-40
Võrus, Jüri 5-a, tel. 1-26

Müügil kindlate hindadega kodumaa järgmiste vabrikute kaubad:

BALTI PUUVILLAKETRAMIS- JA KUDUMISVABRIKU A.-S.,
KREENHOLMI PUUVILLASAADUSTE-MANUFAKTUURI O.-Ü.,
SINDI TEKSTIILVABRIKUTE ÜHINGU, EESTI NIIDIVABRIKU O.-Ü.

KOOREVÕIŠOKOLAAD

„G A L A“

GINOVKER & K_o.

Suures valikus

igasuguseid kodu- ja välismaa, eriti inglise kalevikaupu daamidele ja härradele.

ALATI SAADAVAL:

daamidele — plüüsi, mantli-, kleidi- ja pesuriideid. Kõiksuguseid siid-,
poolsiid- ja puuvillaseid voodririideid, crêpe de chine'i ja crêpe georgette'i.

härradele — igaks hooajaks ülikonna-, palitu-, püksi-, pesu- ja igasu-
guseid voodririideid.

MÜÜK SUUREL ja VÄIKSEL ARVUL.

Soovitab suures valikus

Inglise
Magasin

H. Gutkin

Tallinn, Viru 4,
telefon 436-46.